

Wikipedia-plagiaat in proefschrift

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

© Bart FM Droog, 8 augustus 2019

[Droog Magazine](#) , 2019

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

[Inleiding](#)
[Düsseldorf in Eerste Wereldoorlog](#)
[Herz Jesu Kirche](#)
[Het Pinksterbombardement](#)

Inleiding

In wetenschappelijke kringen is het absoluut *not done* om in publicaties gebruik te maken van Wikipedia. En met reden: Wikipedia is inherent onbetrouwbaar. Hoe zeer *bona fide* Wikipediaredacteuren ook in de weer zijn om Wikipedia zo betrouwbaar mogelijk te maken, het is en blijft géén directe bron.

Journalisten weten dit natuurlijk ook. Maar zij én wetenschappers beseffen tevens dat Wikipedia *kan* helpen in de zoektocht naar bronnen over een bepaald onderwerp. De betere Wikipediagramma's zijn voorzien van een uitgebreid bronnenapparaat. Dat kan je gebruiken om de oorspronkelijke bron te traceren. En in zoverre is Wikipedia reuze handig, als gids in de queeste naar kennis.

Wie aan de hand van een oorspronkelijke bron iets gaat schrijven, zal altijd wat anders produceren, dan de Wikipediatekst, die op dezelfde bron gebaseerd is, of wat weer andere auteurs op basis van dezelfde gegevens schrijven. Elke *bona fide* auteur maakt namelijk zijn eigen keuze uit het bronmateriaal.

Om een voorbeeld te geven: een bepaalde Wikipediapagina geeft informatie over de geschiedenis van een Duitse stad. De Wikipedianen hebben hiervoor gebruik gemaakt van een boek van een lokaal historicus, waar ze ook keurig naar verwijzen. Dan verschijnt er een boek, waarin passages over die stad voorkomen die als twee druppels water lijken op bepaalde passages op die Wikipediapagina: de onderwerpen en de volgorde waarin ze voorkomen zijn vrijwel identiek. In het boek wordt bij die passages verwezen naar hetzelfde boek als waar op Wikipedia naar verwezen wordt.

Wat is er dan aan de hand?

Als het om één kleine overeenkomstigheid zou gaan: *niets*. Dan is het een kwestie van toeval. Maar des te meer overeenkomsten, des te groter de kans dat de auteur van het latere boek de informatie *niet* uit het oorspronkelijke boek van de lokale historicus heeft gehaald, maar simpelweg van Wikipedia gekopieerd heeft, al dan niet met een verwijzing naar het oorspronkelijke boek.

Waarom dit alles verteld? Omdat in het proefschrift van Ad van Liempt sprake lijkt te zijn van Wikipediaplagiaat. Of dat ook echt zo is, kan iedereen zelf beoordelen, aan de hand van de informatie op de volgende pagina's.

Düsseldorf in Eerste Wereldoorlog

In hoofdstuk 2 beschrijft Ad van Liempt de kinderjaren van Albert Gemmeker in het Düsseldorf. Hij vermeldt daarbij, als noot 1:

“Gegevens over Düsseldorfs geschiedenis ontleend aan: Hugo Weidenhaupt, *Kleine Geschichte der Stadt Düsseldorf*, Düsseldorf, 1983, p. 133 ev. “

Maar het is wel een beetje eigenaardig dat de passages die hij stelt te ontleen aan het boek van Weidenhaupt grote overeenkomsten vertonen met wat op een Duitstalige Wikipedia-pagina geciteerd/geparafraseerd wordt uit dat boek.

Ook is het vreemd dat hij, in een proefschrift, volstaat met zo'n algemene, onduidelijke bronvermelding, waardoor niet is na te gaan welke passages in dit hoofdstuk al dan niet uit *Kleine Geschichte der Stadt Düsseldorf* stammen – en precies dat druist in tegen de plagiaatregels van de Rijksuniversiteit Groningen en de Gedragscode voor promovendi.¹

<p>“De Grote Oorlog veranderde alles [in Düsseldorf]. Door haar ligging werd de stad het belangrijkste depot voor soldaten en hulptroepen. In 1915 waren er 46.000 soldaten gelegerd. Bovendien werd Düsseldorf één groot lazaret. De stad stroomde vol met oorlogsgewonden, ze hielden in 1917 zeker 8000 bedden bezet”</p> <p>De revolutiemaand november 1918 (...) ging relatief nog rustig voorbij.(...) Op grond van de wapenstilstandsovereenkomst moest de linkeroever van de Rijn militair worden ontruimd – ook de stadsdelen van Düsseldorf op die oever. In december werd de linker Rijnover</p>	<p>Schon bald veränderte sich das Leben in der Stadt merklich.(...) Die Stadt wandelte sich zu einem Nachschubzentrum und Lazarettstandort. 1915 waren 46.000 Reservisten in Düsseldorf stationiert, 1917 gab es rund 8000 Lazarettbetten.²</p> <p>Am 8. November 1918(...) bildete sich ein provisorischer Arbeiter- iund Soldatenrat, der in Zusammenarbeit mit der Stadtverwaltung zunächst die öffentliche Ordnung aufrecht erhalten konnte. Infolge des Waffenstillstandes von Compiègne, der Beendigung des</p>
---	--

1 Zie: 'Wat is plagiaat?' Bepalingen Rijksuniversiteit Groningen (etc.). De zaak Ad van Liempt, blz.4-6 <http://www.droog-mag.nl/2019/vl/plagiaat-en-gedragscode-promovendi.pdf>

2 https://de.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCsseldorf#Aufstieg_zur_Wirtschaftsmetropole_und_Niedergang

<p>door Belgische troepen bezet. Er kwam een Arbeidersraad, die samen met het gemeentebestuur de stad moest runnen. (...)</p> <p>In januari 1919 barstte de bom. De radicalen uit de Arbeidersraad splitsten zich af als spartakisten en riepen de revolutie uit. Op 8 januari pleegden ze een soort staatsgreep in de stad, bevrijdden gevangenen en bezetten belangrijke gebouwen, zoals het station en het politiepresidium.”</p>	<p>Ersten Weltkrieges, besetzten am 4. Dezember 1918 belgische Truppen die linksrheinischen Stadtteile. (...) Vom 7. bis zum 9. Januar 1919 übernahm (...) ein Vollzugsrat des Arbeiterrates aus Mitgliedern des Spartakusbundes und der USPD die Macht. (...) Der Hauptbahnhof, das Polizeipräsidium und das Fernsprechamt wurden besetzt. Aus dem Gefängnis (...) wurden rund 150 Insassen befreit.</p>
--	---

Let speciaal op de vertaling die Van Liempt geeft bij 'Polizeipräsidium'. Hij schrijft: 'politiepresidium' – terwijl de correcte vertaling 'hoofdbureau van politie' is. Presidium in het Nederlands kan, volgens Van Dale, alleen maar 'voorzitterschap' of '(dagelijks) bestuur' betekenen. Zo'n foutje is een typische plagiaatindicator. Plagiatoren zijn te lui om zelf zaken te onderzoeken – zelfs het raadplegen van een woordenboek was de verdachte in kwestie kennelijk te veel werk. Het is geen hard bewijs, maar wel een aanwijzing dat er mogelijk iets mis is.³

Op de Duitse Wikipediapagina wordt als bron opgegeven: Hugo Weidenhaupt, *Kleine Geschichte der Stadt Düsseldorf*, Triltsch-Verlag, Düsseldorf 1979.

Dit boek is overigens vrij makkelijk antiquarisch verkrijgbaar – als Van Liempt slim zou zijn, bestelt hij het als de wiedeweerga, om deze plagiaatverdenking te weerleggen. Maar wie plageert is niet slim, want plagiaat komt gegarandeerd aan het licht. Bovendien, welk boek zou Van Liempt bij de volgende 'toevallige overeenkomst' tussen Wikipedia en zijn proefschrift moeten aanschaffen, om zich buiten verdenking te plaatsen?

Naar [inhoudsopgave](#).

³ Zie: 'Plagiaat herkennen', in Wat is plagiaat? Bepalingen Rijksuniversiteit Groningen (etc.). De zaak Ad van Liempt, blz.5.

<http://www.droog-mag.nl/2019/vl/plagiaat-en-gedragscode-promovendi.pdf>

Herz Jesu Kirche

Ook in hoofdstuk 2, doet zich deze passage voor (links) die toch wel iets weg schijnt te hebben van een tekst (rechts) die zich op weer een andere Duitse Wikipedia-pagina bevindt:

<p>“De Kolossale Herz Jesu Kirche. (....) Kolossaal inderdaad, de toren reikte 102 meter hoog, slechts tien minder dan de Dom in Utrecht. In de oorlog is de kerk flink beschadigd. Daarna is de torenspits er in 1945 door een wervelstorm afgewaaid en er nooit meer opgezet – nu haalt de kerk de 102 meter dus niet meer. (...) Het is een basiliek in neogotische stijl.”</p>	<p>“Mit einem 102 Meter hohen Turm war sie seinerzeit die höchste Kirche Düsseldorfs. Im Mai 1945 drehte ein Wirbelsturm den hölzernen Turmhelm ab. Die kriegsbedingten Beschädigungen von 1944... wurden von 1946 bis 1948 von Aloys Odenthal repariert.” (...) Die Herz-Jesu-Kirche ist eine dreischiffige Basilika im neogotischen Stil.”⁴</p>
---	---

Bij de rechtertekst geeft Wikipedia geen directe broninformatie. Wel wordt er verwezen naar twee verschillende boeken, die als bronnen voor het hele Wiki-lemma over deze kerk dienden:

Manfred Becker-Huberti (Hrsg.). *Düsseldorfer Kirchen. Die katholischen Kirchen im Stadtdekanat Düsseldorf*. J.P. Bachem Verlag, Köln 2009, S. 57f.

Roland Kanz, Jürgen Wiener (Hrsg.): *Architekturführer Düsseldorf*. Dietrich Reimer, Berlin 2001, S. 113.

Het boek dat Van Liempt zegt als bron gebruikt te hebben (het boek van Weidenhaupt), staat niet op deze andere Wikipediapagina vermeld. Het is natuurlijk in theorie mogelijk dat een van de twee schrijvers van gemelde bronboeken op zijn beurt het boek van Hugo Weidenhaupt, *Kleine Geschichte der Stadt Düsseldorf* gebruikt heeft, en daar precies dezelfde passage uit gehaald heeft als Van Liempt, en dat daarna een Wikipedian weer precies dezelfde informatie uit dat tweede boek heeft gehaald, en dat dit alles op een wonderbaarlijke opeenvolging van toevalligheden berust. Dat is allemaal in theorie mogelijk – maar zeer onwaarschijnlijk.

Ik zou aan deze twee 'toevallige' overeenkomsten tussen Van Liempts proefschrift en Duitse Wikipediapagina's overigens geen aparte bijlage gewijd hebben, als er niet meer ongerijmdheden op hetzelfde vlak gevonden waren. Oftewel:

Naar [inhoudsopgave](#).

4 Bron Duitse tekst: [https://de.wikipedia.org/wiki/Herz-Jesu-Kirche_\(D%C3%BCsseldorf-Derendorf\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Herz-Jesu-Kirche_(D%C3%BCsseldorf-Derendorf))

Het Pinksterbombardement

Al het voorgaande zou nog weg te redeneren zijn als 'zeer toevallige samenloop van omstandigheden'. Maar wat zich voordoet in hoofdstuk 7 maakt klip en klaar duidelijk dat Ad van Liempt inderdaad van Wikipedia heeft geplagieerd, en daarmee in aanmerking komt voor de twijfelachtige titel van 'gepromoveerd Wikipediaplagiator'.

Bij Van Liempts passage over een bombardement op Düsseldorf staat geen enkele bronvermelding:

<p>Albert Gemmeker moet in 'zijn' Düsseldorf de schrik van zijn leven hebben gehad. Hij was er nog niet geweest na de meest dramatische dag uit de geschiedenis van de stad, 12 juni 1943. De dag dat de Bitse luchtmacht, de RAF, met een niets ontziend bombardement de oude binnenstad aanviel. Om vijf voor halftwee in de nacht was er de hel losgebrosen. Rond de 225.000 brandbommen veroorzaakten een vuurzee van 40 vierkante kilometer. De hele binnenstad stond in de brand, net als de zuidelijke wijken, waaronder Gemmekers geboortewijk Derendorf. Er vielen 600 doden en 3000 gewonden. De Britse luchtaanval ging de geschiedenis in als het pinksterbombardement, de volgende dag was het pinksteren.</p>	<p>Den schwersten Angriff erlitt sie am 12. Juni 1943, als durch gezieltes Bombardement der britischen Royal Air Force ein Feuersturm entfacht wurde, der den historischen Stadtkern, die Innenstadt und weitere angrenzende Stadtteile weitgehend zerstörte</p> <p>Das Zielgebiet des Angriffs auf Düsseldorf stellte im Wesentlichen das dichtbesiedelte Stadtzentrum – insbesondere die Altstadt – dar. Das Bombardement begann um 1:25 Uhr. (...) Danach wurden mehr als 225.000 Elektron-Thermit Stabbrandbomben über dem Stadtgebiet abgeworfen, die nun in die aufgerissenen Dachstühle der Häuser fielen und diese innerhalb kürzester Zeit in Brand versetzten. Binnen einer Stunde breiteten sich tausende kleinere Gebäudebrände zu einem Feuersturm aus. In den angegriffenen Stadtteilen Derendorf, Düsseldorf-Zentrum und in der Düsseldorfer Süd entstand ein 40 Quadratkilometer großes Feuermeer mit insgesamt etwa 9000 Einzelbränden. Bei diesem Großangriff wurden rund 600 Menschen getötet und mehr als 3000 Menschen verwundet. (...) In Düsseldorf ging der Luftangriff vom 12. Juni, der am Samstag vor Pfingsten 1943 stattgefunden hatte, unter der Bezeichnung „Pfingstangriff“ in die Geschichte ein.</p>
--	---

Wat Van Liempt hier in zijn proefschrift presenteert is niets anders dan een

vertaling van een derde Wikipediapagina, 'Luftangriffe auf Düsseldorf' ('Luchtaanvallen op Düsseldorf').⁵

Op die pagina wordt de bron keurig vermeld:

Friedrich-Wilhelm Henning: *Düsseldorf und seine Wirtschaft. Zur Geschichte einer Region. Bd. 2: Von 1860 bis zur Gegenwart*, Düsseldorf 1981, p. 84 ev., p. 93-117 ev.

Een boek dat je uiteraard niet tegenkomt in het overzicht 'Geraadpleegde literatuur' in Van Liempts proefschrift.

Het enige dat ik me nu nog afvraag is of ik verbaasder moet zijn over de brutaliteit van *een* Ad van Liempt, die in zijn proefschrift van Wikipedia plagieert, of over de volstrekte onnozelheid van zijn promotores en andere promotiebegeleiders, die deze overduidelijke letterdieverij onopgemerkt aan zich voorbij hebben laten gaan.

Naar [inhoudsopgave](#).

⁵ https://de.wikipedia.org/wiki/Luftangriffe_auf_D%C3%BCsseldorf